

GİRİŞİM SERMAYESİ FONUNUN VERGİLENDİRİLMESİ ve MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Güçlü AKPINAR^(*)

ÖZET

Vergi mevzuatımızda değer artış fonu, maddi duran varlık yenileme fonu gibi fon kaynaklı teşvik unsurları bulunmaktadır ve söz konusu fon kaynaklı teşvik unsurlarına, 15 Haziran 2012 tarih ve 28324 sayılı 6322 sayılı Yasa ile yeni bir teşvik unsuru olarak 'girişim sermayesi fonu' eklenmiştir. Girişim sermayesi, fon fazlasına sahip yatırımcıların, gelişme potansiyeli yüksek olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin oluşumu ve faaliyete geçmesi için yaptıkları uzun vadeli yatırımları ifade etmektedir ve genellikle 3-10 yıllık büyüme aşamasındaki şirketlere yapılan yatırımları kapsamaktadır. Yapılan yeni düzenlemeyle, mükelleflere bu mahiyetteki fonların beyan edilen yıllık gelirin veya kurum kazancının %10'unu aşmayan kısmını beyanname üzerinden indirebilmeleri imkânı getirilmiştir. Ayrıca 1.1.2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, kurumların tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ve girişim sermayesi ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kar payları da kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Girişim sermayesi, Girişim Sermayesi Fonu, 6322 sayılı kanun, yatırım teşvikleri, VUK Md. 325/A

1- GİRİŞ

Vergi kanunlarında çok sayıda değişiklikler öngören ve 15/06/2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6322 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Ka-

^(*) Vergi Müfettiş Yardımcısı

nun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na, 325. maddeden sonra gelmek üzere "Girişim Sermayesi Fonu" başlığıyla 325/A maddesi eklenmiş ve kurumlar vergisi mükelleflerine girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla ilgili dönem kazancından girişim sermayesi fonu ayırabilme imkânı getirilmiştir. Vergi Usul Kanunu'nun 325/A maddesinde geçen şartları sağlamaları halinde kurumlar ve gelir vergisi mükellefleri girişim sermayesi fonu ayırabilecektir ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesine göre, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından indirim kalemi olarak dikkate alınabilecektir.

Bu makalemizde, girişim sermayesi fonuna ilişkin genel bilgiler verildikten sonra, girişim sermayesine ilişkin vergisel düzenlemeler ele alınacak, ardından söz konusu fonun muhasebeleştirilmesi ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ve fonlarına ilişkin kazançların 2012 yılında kurumlar vergisi beyannamesi açısından nasıl düzenlenmesi gerektiği incelenecektir.

2- GENEL OLARAK GİRİŞİM SERMAYESİ

2.1- Kavramsal Açıklama

Modern dünyada ülkeler gelir, istihdam ve refah seviyesini arttırmak için birbirleriyle oldukça yoğun bir rekabete girmektedirler ve söz konusu durum ülkeleri sanayilerini geliştirmeye ve teknolojik arayışlarını hızlandırmaya yöneltmektedir. Ülkelerin ekonomik gücünü belirleyen ve rekabet gücünü arttıracak en önemli faktörlerden birisi de yenilikçi ve yaratıcı olma yapılarıdır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında artan kıyasıya rekabet neticesinde dinamizm yaratmak, yenilikçi ve yaratıcı fikirlere önem vermek fikri oldukça önemli bir hale gelmiş ve küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen önem artmıştır. Büyüme potansiyeli olan KOBİ'lerin (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler) ülke ekonomisine katkıda bulunması, teknolojik yapılarının gelişmesi, istihdam olanaklarının artırılması, söz konusu firmaların finansman olanaklarının artırılması için sağlanacak teşviklerle mümkün hale gelmektedir. Sonuç olarak, son yıllarda KOBİ'lere finansman desteği sağlamak ve büyümelerini hızlandırmak için "girişim sermayesi" kavramı ortaya çıkmıştır.

İngilizcede "private equity" olarak adlandırılan "girişim sermayesi" kavramı, "risk sermayesi" kavramını da kapsayacak şekilde, fikirlere ve henüz başlangıç aşamasındaki yeni kurulmuş şirketlere yapılan yatırımların yanında, satın almaları, yeniden yapılandırmaları ve büyüme stratejisi güden genellikle 3-10 yıllık şirketlere yapılan büyüme ve genişleme yatırımlarını da kapsayacak şekilde kullanılmaktadır.¹ KOBİ'lere yönelik olarak düzenlenmiş olan girişim sermayesi, girişim sermayesi yatırım fonu ve ortaklığının finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla, büyüme potansiyeline sahip şirketin hisselerinin bir kısmının satın alınması suretiyle KOBİ'lere sermaye desteği sağlamaktadır. Sermaye desteği sağlanan söz konusu şirkete yapılan yatırım belirli bir olgunluğa erişince, alınan hisse senetleri elden çıkarılmakta, söz konusu ortaklık dönemi boyunca elde edilen karla beraber, hisse senetleri alım

¹ SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları 6, s.4

ve satımı arasındaki olumlu fark da uzun vadeli bir getiri olmaktadır.² Daha önce de ifade edildiği üzere, girişim sermayesi, büyüme potansiyeli olan veya kapasitesinin altında performans gösteren şirketlere ortak olup değerini arttırdıktan sonra hisselerini satarak ekonomik kar yaratmayı amaçlayan girişimlerdir ve söz konusu fonlar genellikle uzun vadeli yatırım yapmak isteyen varlıklı kişi ve kuruluşların özellikle emeklilik fonlarının sağladıkları sermaye ile oluşturulmaktadır. Fonlar, değerini artırabilecekleri şirketlere ortak olmakta, şirket idaresin ve stratejisinde gerekli değişiklikleri yapmakta ve uzun dönemde (3-5 yıl) şirketin değeri arttığında ise, hissesini satarak yatırımdan çıkmaktadırlar. Sonuç olarak girişim sermayesi, büyüme potansiyeline sahip girişimcilere finansman ile bilgi ve deneyim aktarımı sağlayan, yatırımcılara ise alınan yüksek risk karşılığında uzun vadede yüksek getiri sağlayan finansman yöntemidir.³

Girişim sermayesi ile sağlanan finansman yöntemlerinden en bilinen finansman şekli, bir projenin araştırma geliştirme aşamasında finanse edilmesidir. Bu aşama yüksek belirsizliği bünyesinden barındırması münasebetiyle oldukça risklidir. İlk devrede sayısal olarak fiziki bir ürün bulunmamaktadır ve sadece fikir aşamasında olmasından dolayı fikrin gerçekleşmesine ilişkin maliyetler söz konusudur. Diğer riskli finansman aşaması, ürün geliştirme sürecinin veya pazara sunma aşamalarının finansmanının sağlandığı başlangıç sermayesi finansmanıdır ve ticari amaçlı üretim ve satış için finansmana ihtiyaç duyan firmalara kaynak aktarılmaktadır. Başka bir finansman tekniği ise; tam kapasiteye ulaşmak için ek kaynağa ihtiyaç duyan firmalara ek kaynak sağlanmasıdır.⁴

Finansman yöntemlerinden bir diğeri, gelişme ve büyüme sermayesidir ve bu yöntemle faaliyette olan şirketlerin büyümesi ve gelişmesi için ek kaynak sağlanmaktadır. Diğer bir finansman yöntemi ise, yerine koyma ve şirket kurtarma finansmanıdır ki, yerine koyma finansmanında halka açılma öncesi projeden çıkmak isteyen ortakların paylarının satışının sağlanması hedeflenir. Son olarak, şirket kurtarma finansmanında ise, zarardaki bir firmanın ek kaynak sağlanarak karlı hale gelmesi amaçlanmaktadır.⁵

2.2- Ülkemizde Girişim Sermayesi

Girişim sermayesi, ülkemizde özellikle KOBİ'ler için oldukça önem arz etmektedir. KOBİ'lerin korunması, desteklenmesi ve teşviki planlı dönemle başlamış, özellikle İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde özel teşebbüsün teşviki politikası benimsenmiş ve bu çerçevede çeşitli tedbirler alınmıştır. 1980'li yılların ortalarında, girişim sermayesi finansal bir çözüm olarak gündeme gelmiş, 1984 yılında Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'na bağlı 'Geliştirme Destekleme Fonu'nun kurulmasıyla beraber girişim sermayesine ilişkin ilk adım atılmıştır. 1988 yılında "İşsizlikle Mücadele ve İstihdam Geliştirme Yüksek Koordinasyon Kurulu" kurulmuştur. Söz konusu Kurul tarafından, girişim sermayesi fonunun ülkemizde oluşturulması için "Teşebbüs Destekleme Ajansı" kurulmuştur. Ülkemizde, girişim sermayesi sektörünün gelişmesi için atılan en büyük adım, 1993 yılında SPK (Sermaye Piyasası

² KAPLAN, Ersin "Girişim Sermayesi Fonu ve Vergilendirilmesi", s.166

³ YATMAZ, Fulya Evren, Girişim Sermayesi Uzmanlık Tezi, s.3

⁴ SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları 6, Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, Mart 2012, Ankara, s.5

⁵ SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları 6, s.5

Kurulu) tarafından hazırlanan ‘Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklarına (GSYO) ilişkin esaslar Tebliği’nin yürürlüğe girmesidir. Söz konusu Tebliğ ile beraber, girişim sermayesi sektörüne yönelik ilk kez yasal düzenleme yapılmıştır. İlerleyen yıllarda tebliğde ufak tefek değişiklikler olmakla beraber, 2003 yılında Tebliğ köklü bir revizyonla değişikliğe uğramıştır.

Ülkemizdeki girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına bakacak olursak; Türkiye’de yurtdışından ilk girişim sermayesi yatırımı 1991 yılında gerçekleşmiştir ve Banker Trust ve Türk Petrol Holding’in ortak olarak gerçekleştirdikleri bu yatırım başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Türkiye’de yerleşik ilk girişim sermayesi fonu ise 2002 yılında kurulan Turkven 1’dir.⁶ Ayrıca, ülkemizde şu an hali hazırda 8 tane girişim sermayesi yatırım ortaklığı bulunmaktadır.⁷

SPK tarafından düzenlenen, 20/3/2003 tarihli ve 25054 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar” Tebliği, girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının kurucularına ve kuruluş usullerine, hisse senetlerinin Kurul kaydına alınması ve halka arzına, yönetimine ve yöneticilerinde aranacak niteliklere, faaliyet konuları ve portföy sınırlamaları ile kamuyu aydınlatma yükümlülüklerine ilişkin esasları düzenlemektedir. İlgili Tebliğde, girişim sermayesi yatırım ortaklığı, kayıtlı sermayeli olarak kurulan ve çıkarılmış sermayelerini esas alarak girişim sermayesi yatırımlarına yönelten ve kanunda risk sermayesi yatırım ortaklığı olarak ifade edilen ortaklıkları ifade etmektedir. Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları bir anonim şirket statüsünde kuruldukları için, Sermaye Piyasası mevzuatında düzenlenmemiş tüm konularda, Türk Ticaret Kanunu’nun anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerine uymakla mükelleflerdir.⁸

3- GİRİŞİM SERMAYESİNE İLİŞKİN VERGİLENDİRME HÜKÜMLERİ

3.1- Genel Esaslar

6322 sayılı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 15. maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na, 325. maddeden sonra gelmek üzere “Girişim Sermayesi Fonu” başlığıyla 325/A maddesi eklenmiş ve kurumlar vergisi mükelleflerine girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla ilgili dönem kazancından girişim sermayesi fonu ayırabilme imkânı getirilmiştir. Söz konusu madde aynen şu şekildedir:

“Girişim sermayesi fonu:

Madde 325/A- Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi olarak Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak olan girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla, ilgili dönem kazancından veya beyan edilen gelirden girişim sermayesi fonu ayrılabilir. Bu fon, kurum kazancının veya beyan edilen gelirin %10’unu ve öz sermayenin %20’sini aşamaz.

⁶ YATMAZ, Fulya Evren, Girişim Sermayesi Uzmanlık Tezi, s.97,98

⁷ <http://www.spk.gov.tr/apps/kyd/iletisim.aspx?ctype=rsyo&submenuheader=1>, Erişim:27.03.2013

⁸ SPK tarafından yayınlanan 20/3/2003 tarihli ve 25054 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin tebliğ, md.1,3

Girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar pasifte geçici bir hesapta tutulur. Mükelleflerce, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.

Bu fon; amacı dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi, ortaklara dağıtılması, dar mükelleflerce ana merkeze aktarılması veya işin terki, işletmenin tasfiyesi, devredilmesi, bölünmesi ya da girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılmasından itibaren altı ay içinde bu maddede belirtilen amaçla yeniden kullanılmaması halinde, bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde vergiye tabi tutulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

6322 sayılı Kanun’la Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 10’uncu maddesine eklenen (g) bendi ile de Vergi Usul Kanunu’nun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10’unu aşmayan kısmı kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla indirim konusu yapılabilecektir. Ayrıca, paralel bir düzenleme yapılarak Gelir Vergisi Kanunu’nun 89. maddesinin 12. bendinde de söz konusu duruma yer verilmiş ve Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10’unu aşmayan kısmının indirilmesine olanak sağlanmıştır.

3.2- İndirimin Şartları

Vergi Usul Kanunu madde 325/A maddesine göre, ayrılacak olan söz konusu fonun indirim konusu yapılabilmesi için,

- İlgili yılda ayrılan fon tutarının beyan edilen gelirin %10’ununu, toplam fon tutarının ise öz sermayenin %20’sini aşmaması ve bu iki şartın birlikte gerçekleşmesi;
- Söz konusu fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak olan ve Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapılması;
- Ayrılan fon tutarının ilgili yıl kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmesi gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemeye göre, fon geçici bir hesapta tutulacaktır ve ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faiziyle birlikte ödenecektir. Ayrıca, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların bilançonun pasifinde geçici bir hesapta tutulması, girişim sermayesi fonu ayırmak isteyen işletmelerin, bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükellefleri ile kurumlar vergisi mükelleflerinden olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.3- İndirimin Hesaplanması

Girişim sermayesi fonunun indirim konusu yapılabilmesi için, ilgili yılda ayrılan fon tutarının beyan

edilen gelirin %10'unu, toplam fon tutarının ise öz sermayenin %20'sini aşmaması gerekmektedir. İndirim tutarının tespitinde, beyan edilen gelir olarak ticari bilanço kar veya zararına kanunen kabul edilmeyen giderler eklenmesi ve geçmiş yıl zararları ile varsa tüm indirim ve istisnalar düşülmesi suretiyle bulunacak tutarın dikkate alınması gerekmektedir. Öz sermaye tutarının tespitinde ise, dönem sonu sermayenin üzerinden %20'lik üst sınırın hesaplanması gerekmektedir.

Girişim sermayesi fonu ilgili dönem kazancından ayrılacağından, pasifte özel bir fon hesabına alınacak tutarın hesap dönemi itibariyle tespit edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede fon hesabına alınma işleminin, izleyen hesap döneminin başından itibaren kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Bu şekilde, indirim konusu yapılacak olan kazanç tutarı, ilgili dönemin genel sonuç hesaplarına intikal edecek olup, kurumlar vergisi beyannamesinin ilgili satırında gösterilmek üzere indirilebilecektir. Bundan dolayı, geçici vergilendirme dönemlerinde fon ayrılması ve indirim uygulamasından yararlanılması mümkün değildir.

Örneğin, (X) A.Ş.'nin 2012 yılı dönem sonu öz sermayesi 2.000.000 TL olup, şirketin 2012 yılı ticari bilanço karı 400.000 TL'dir. Ayrıca, şirketin ilgili dönemde 100.000 TL kanunen kabul edilmeyen gideri, istisna kapsamından olan 100.000 TL iştirak kazancı, 50.000 TL yatırım indirimi tutarı ve 2011 yılına ait 150.000 TL geçmiş yıl zararı bulunmaktadır. Söz konusu şirket beyan edilen gelirin $(400.000 + 100.000 - 100.000 - 50.000 - 150.000 = 200.000)$ %10'u olan 20.000 TL'yi girişim sermayesi fonu olarak ayırarak özel bir fon hesabına almıştır. Sonuç olarak, (X) A.Ş. beyan edilen gelirin %10'unu ve dönem sonu sermayesinin %20'sini aşmayacak şekilde ayırdığı girişim sermayesi fonunu, 25/04/2013 tarihine kadar vereceği 2012 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapacaktır. (X) A.Ş.'nin 2013 yılı sonuna kadar ayırmış olduğu 20.000 TL fon tutarıyla girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapmaması halinde, indirim konusu yaptığı 20.000 TL fon tutarı nedeniyle eksik tahakkuk ettirilen $(20.000 \times \%20)$ 4.000 TL vergi gecikme faiziyle birlikte tahsil edilecektir.

3.4- Girişim Sermayesi Fon ve Yatırım Ortaklıklarından Elde Edilen İştirak Kazançları

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunun 5. maddesinin a bendi "yurt içi iştirak kazançları" istinasını düzenlemiş ve söz konusu maddenin a bendinin 3 numaralı alt bendinde "*Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları*" istisna tutulmuştur. Söz konusu düzenleme ile tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar paylarının iştirak kazançları istinasına tabi olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, aynı maddenin devamında diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılma payları ve hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamayacağı belirtilmiş ve bunun dışında kalan fon ve yatırım ortaklığı iştirakinden elde edilen kazançlar istisna dışında tutulmuştur.

Daha önce de ifade edildiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 89. maddesinin 12. bendine göre, Vergi Usul Kanunu'nun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların

beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı indirilebilir. Ayrıca, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesiyle beraber, girişim sermayesi yatırım fonlarından alım-satım kazancı ve girişim sermayesi ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satım kazancı elde eden gerçek kişilerin elde ettikleri kazanç üzerinden yapılacak gelir vergisi stopaj oranı 22/07/2006 tarih ve 2006/10731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre %0 olarak belirlenmiştir⁹ Sonuç olarak, gerçek kişilerin girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarından elde ettikleri kazanç için gelir vergisi stopajı yapılmamaktadır ve yıllık beyanname verme zorunluluğu bulunmamaktadır.

3.5- Fon Tutarının Vergilendirilmesi

1 no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'ne göre, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapılmakla birlikte, girişim sermayesi olarak ayrılan tutarların,

- Amacı dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi,
- İşletmeden çekilmesi,
- Ortaklara dağıtılması,
- Dar mükelleflerce ana merkeze aktarılması,
- Mükelleflerce işin terki,
- İşletmenin tasfiyesi, devredilmesi veya bölünmesi,
- Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu ka-

tilma paylarının elden çıkarılmasından itibaren altı ay içinde aynı amaçla yeniden kullanılmaması hallerinde, bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde diğer kazançlarla ilişkilendirilmeksizin vergiye tabi tutulması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu fon tutarları, beyan edildiği döneme ilişkin dönem zararı, geçmiş yıl zararları, indirim ve istisnalar ile ilişkilendirilmeksizin vergilendirilecektir.

Daha önceki bölümlerde söylendiği üzere, girişim sermayesi yatırım ortaklığı hisselerine veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma belgesine yatırım yapmak amacıyla ayrılan bu fonlar, söz konusu yatırım araçlarına yatırılmazsa, zamanında tahsil edilemeyen vergiler gecikme faiziyle birlikte tahsil edilecektir. Söz konusu yatırım yapıldıktan sonra, daha önce alınan girişim sermayesi yatırım ortaklığı hisseleri veya yatırım fonu katılma belgeleri elden çıkarıldığı takdirde fonun 6 ay içinde yeniden kullanılması gerekmektedir. Aksi takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemde diğer kazançlarla ilişkilendirilmeksizin vergiye tabi tutulacaktır. Örneğin, (Y) A.Ş. 2013 yılında, 2012 kurum kazancının vergilendirilmesi sırasında 50.000 TL girişim sermayesi fonunu kurum kazancından indirmiş ve 31.12.2013 tarihinde ise 200.000 TL mali zararı oluşmuştur. Ayrıca, söz konusu kurum 2013 Temmuz ayında, daha önce ayırmış olduğu 50.000 TL girişim sermayesi fonunu ortaklara dağıtmıştır. Sonuç itibarıyla, 2013 yılında (Y) A.Ş.'nin 200.000 TL mali zararı olmasına rağmen, Temmuz ayında ortaklarına dağıtmış olduğu 50.000 TL'yi zarardan mahsup edememektedir ve söz konusu tutarı kurumlar vergisi matrahı olarak beyan etmelidir. 50.000 TL matrah üzerinden 10.000 TL kurumlar vergisi ödeyecek olan (Y)

⁹ <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028>, Erişim: 01.04.2013

A.Ş.'nin 2013 yılı mali zararı da 2014 yılına devredecek ve 5 yılı geçmemek koşuluyla müteakip yıl kurum kazancından indirilebilecektir.

4- GİRİŞİM SERMAYESİ FONUNUN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

4.1- Giriş

Vergi Usul Kanunu madde 325/A maddesinin 2. fıkrasına göre, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar pasifte geçici bir hesapta tutulmakta ve mükelleflerce, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilmektedir. Ayrıca, aynı madde hükmüne ve 1 no'lu Kurumlar Vergisi Tebliğine göre, girişim sermayesi fonu ilgili dönem kazancından ayrılacağından, pasifte özel bir fon hesabına alınacak tutar hesap dönemi itibarıyla tespit edilecektir. Fon hesabına alınma işleminin, izleyen hesap döneminin başından itibaren Kurumlar Vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Bu şekilde, indirim konusu yapılacak olan kazanç tutarı, ilgili dönemin genel sonuç hesaplarına yansıyacak olup kurumlar vergisi beyannamesinin 64 numaralı satırında gösterilmek suretiyle de indirimden yararlanabilecektir. Fon ayırma işleminin muhasebeleştirme işlemi, konunun anlaşılması açısından örnek üzerinden anlatılacak ve çeşitli durumlar ele alınacaktır.

4.2- Girişim Sermayesi Fonu ile İlgili Örnek Üzerinden Muhasebeleştirme İşlemi

X A.Ş.'nin 2012 yılı kurum kazancı 1.000.000 ve dönem sonu öz sermayesi 200.000 TL'dir. Bilindiği üzere söz konusu şirketin 31.12.2012 kayıt işlemi aşağıdaki gibi olacaktır:

31/12.2012		
691 Dönem Karı Vergi ve Diğ. Yas. Yük. Karş.	200.000	
370 Dönem Karı Vergi ve Diğ. Yas. Yük. Karş.		200.000
31.12.2012		
690 Dönem Karı veya Zararı	1.000.000	
691 Dönem Karı Vergi ve Diğ. Yas. Yük. Karş.		200.000
692 Dönem Net Karı veya Zararı		800.000
31/12/2012		
692 Dönem Net Karı veya Zararı	800.000	
590 Dönem Net Karı		800.000
01/01/2013		
590 Dönem Net Karı	800.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları		800.000

Söz konusu şirket, 01.01.2013 – 25.04.2013 tarihleri arasında girişim sermayesi fonu ayırmaya karar verirse muhasebe kayıtları şu şekilde olacaktır.

11/03/2013		
570 Geçmiş Yıllar Karları	100.000	
543 Girişim Sermayesi Fonu		100.000

1 no'lu Kurumlar Vergisi Tebliği'nde de açıklandığı üzere, Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu ilgili dönem kazancından ayrılacağından, pasifte özel bir fon hesabına alınacak tutar hesap dönemi sonu itibarıyla tespit edilebilecektir. Bu çerçevede, fon hesabına alınma işleminin izleyen hesap döneminin başından itibaren kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Sonuç olarak, mükellefin söz konusu fonu, 01/01/2013'te kayda aldığı "geçmiş yıllar karları" hesabından ilgili fon hesabına 25/04/2013 tarihine kadar aktarması gerekmektedir.

Girişim sermayesi fonu ayırma işleminde dikkat edilecek bir diğer husus ise, geçmiş yıl karlarından ayrılan girişim sermayesi fonunun daha önce vergilendirilmiş olmasıdır. Örneğimizde, normalde 200.000 TL kurumlar vergisi ödeyecek olan (X). A.Ş'nin girişim sermayesi fonu ayırdıktan sonra ödemesi gereken kurumlar vergisi 180.000 TL olacaktır. 11/03/2013 tarihinde ayrılan 100.000 TL girişim sermayesi fonunun muhasebe kayıtlarında daha önce vergilendirilmiş olması, söz konusu girişim sermayesi fonunun işlemlerine engel olmaktadır. Bundan dolayı, mükellefin söz konusu indirimi sağlıklı kullanabilmesi açısından 100.000 TL olarak ayrılan fonun daha önce vergilendirilmiş 20.000 TL'lik kısmını aşağıdaki şekilde düzenlemesi gerekmektedir.

12/04/2013		
370 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş.	200.000	
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar		180.000
570 Geçmiş Yıl Karları		20.000
28/04/2013		
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar	180.000	
103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri		180.000

Söz konusu mükellef, girişim sermayesi yatırım fonunu ilgili dönem kazancından ayıracağından, pasifte özel bir fon hesabına alınacak tutar hesap dönemi itibarıyla tespit edilmelidir. Fon hesabına alınma işleminin, izleyen hesap döneminin başından itibaren kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Örneğimizde, (X) A.Ş. 11/03/2013 tarihinde girişim sermayesi yatırım fonu ayırmaya karar vermiştir ve 2012 yılı beyannamesinde indirim konusu yapmıştır. Ayrıca söz konusu fon mükellef tarafından 2013 yılının sonuna kadar geçici bir hesapta tutulacaktır ve ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faiziyle birlikte ödenecektir. Bundan dolayı, mükellefin 2013 yılı sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına yatırım yapması gerekmektedir. Söz konusu mükellef, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar Türkiye'de

kurulmuş veya kurulacak olan ve Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapması halinde, söz konusu işlemi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirecektir.

26/06/2013		
242 İştirakler	10.000	
243 İştirakler Sermaye Tah.		10.000
26/06/2013		
243 İştirakler Sermaye Tah.		
102 Bankalar Hs.		

Söz konusu mükellefin, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak olan ve Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapmaması halinde, bu işlemi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

18/10/2013		
543 Girişim Sermayesi Fonu		
649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar		

4.3- Girişim Sermayesi Fon ve Yatırım Ortaklıklarından Elde Edilen İştirak Kazançlarının Muhasebeleştirilmesi

İştirak kazançları istisnası KVK’nin 5/1-a maddesinde düzenlemeye tabi tutulmuştur ve aynen şu şekildedir:

Aşağıda belirtilen kazançlar, kurumlar vergisinden müstesnadır:

a) Kurumların;

- 1) Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından elde ettikleri kazançlar,
- 2) Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun kârına katılma imkânı veren kurucu senetleri ile diğer intifa senetlerinden elde ettikleri kâr payları,
- 3) Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları.

Diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılma payları ve hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz.

Söz konusu düzenleme ile tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar payları iştirak kazançları istisnasına tabi tutulmuştur. Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarından elde edilen kar payları aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilecektir.

102 Banka

640 İştiraklerden Temettü Gelirleri

952 Vergiye Tabi olmayan Gelirler

- Vergiden müstesna iştirak kaz.

953 Vergiye Tabi Olmayan Gelirler Alacaklı Hsp.

5- GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIKLARI ve FONLARINA İLİŞKİN KAZANÇLARIN 2012 YILINDA KURUMLAR VERGİSİ AÇISINDAN BEYANI

Girişim sermayesi yatırım fonları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları kurumlar vergisi mükellefidirler. Aynı zamanda, KVK 5/1-d'nin (3) numaralı alt bendinde yer alan "*Girişim Sermayesi yatırım fonları ve ortaklıklarının kazançları*" hükmü ile söz konusu kurumların elde ettikleri kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Sonuç olarak, bu kurumların elde ettikleri kazançlar 2012 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde de istisna edilecektir. Ayrıca, 6322 sayılı Kanun ile kurumların, tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kar payları istisna edilmiştir. Ancak, istisna hükmünü içeren Kanun maddesinin yürürlük tarihi 01.01.2013 olarak belirlendiğinden, 2012 yılı içerisinde söz konusu iştirak kazancını elde eden kurumlar, 2012 yılı kurumlar vergisi beyannamesini düzenlerlerken iştirak kazançlarını istisnaya konu edemeyecek ve beyan ederek vergi matrahına dahil edeceklerdir.¹⁰

Mükellef kurum tarafından Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak olan ve Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya fonlarına yatırım yapılması durumunda beyannamenin nasıl düzenleneceği bir örnekle açıklayalım. Örneğin, hesap dönemi takvim yılı olan (X) A.Ş.'nin 2012 yılında 200.000 TL kazanç elde etmiştir. Şirketin ayrıca, 50.000 TL kanunen kabul edilmeyen gideri, 50.000 TL istisna kapsamında olan iştirak kazancı, 20.000 TL yatırım indirimi tutarı ve 2011 yılından 40.000 TL geçmiş yıl zararı bulunmaktadır. Ayrıca, mükellef kurum, 2012 hesap dönemi kazancından indirim konusu yapacağı girişim sermayesi yatırım fonu tutarı 10.000 TL'dir. Söz konusu kurum, beyannamesini aşağıdaki şekilde düzenleyecektir:

¹⁰ SARI, Serkan, 2012 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesinde Girişim Sermayesi Yatırım Fonları ve Ortaklıkları, s.154

Ticari Bilanço Karı	200.000
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	50.000
Kar ve İlaveler Toplamı	250.000
İştirak Kazançları (K.V.K. Mad. 5/1-a)	20.000
Cari Yıla ait Zarar, İstisnalar ve İndirimler Toplamı	230.000
Mahsup Edilecek Geçmiş Yıl Zararı	40.000
Yatırım indirimi İstisnası	20.000
Girişim Sermayesi Fonu (K.V.K. Mad. 10/1-g)	10.000
Dönem Safi Kurum Kazancı(Matrah)	160.000
Genel Orana Tabi Matrah	160.000
Hesaplanan Genel Orana Tabi Kurumlar Vergisi	32.000

6- SONUÇ

Makalemizin ilgili kısımlarında belirtildiği üzere, büyüme potansiyeli olan KOBİ'lerin ülke ekonomisine katkıda bulunması, teknolojik yapılarının gelişmesi, istihdam olanaklarının artırılması, söz konusu firmaların finansman olanaklarının artırılması için sağlanacak teşviklerle mümkün hale gelmektedir. Sonuç olarak, son yıllarda, KOBİ'lere finansman desteği sağlamak ve büyümelerini hızlandırmak için "girişim sermayesi" kavramı ortaya çıkmış ve girişim sermayesi finansman sıkıntısı çeken söz konusu şirketlere alternatif bir finansman kaynağı olmuştur.

Yazımızın ilgili kısımlarında da belirtildiği üzere, 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6322 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 15. maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na, 325. Maddeden sonra gelmek üzere "Girişim Sermayesi Fonu" başlığıyla 325/A maddesi eklenmiş ve Kurumlar vergisi mükelleflerine girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla ilgili dönem kazancından girişim sermayesi fonu ayırabilme imkânı getirilmiştir.

Düzenleme, Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak olan ve gelişme potansiyelleri oldukça yüksek olan fakat yeterli kaynağı temin edemeyen girişimci şirketlere finansman desteği sağlayan, ve girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarına sermaye koyan işletmelerin vergisel teşvikini amaçlamaktadır. Söz konusu düzenlemeler; girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının kazançlarına tanınan kurumlar vergisi istisnası, 6322 sayılı kanunla getirilen, girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarına ortak olmak üzere kurum bünyesinde fon ayıran bilanço esasına tabi mükelleflerin söz konusu şartları yerine getirmeleri halinde ayırdıkları bu fonu, beyan edilen gelirden indirim konusu yapabilmeleri ve yine 6322 sayılı kanunla getirilmiş olan girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarından elde edilen iştirak kazançlarının istisna olacağına dair vergisel teşviklerdir.

Yeni bir teşvik unsuru olarak vergi mevzuatımızda yerini alan girişim sermayesi fonunun uygulamada karışıklığa neden olacak biçimde eksik yanları da mevcuttur. Vergi Usul Kanunu 325/A maddesi ikinci fıkrasına göre, girişim sermayesi olarak ayrılan tutarlar pasifte geçici bir hesapta tutulmaktadır, lakin 1 numaralı Kurumlar Vergisi Tebliğinde ve ilgili kanun maddelerinde, ayrılacak olan girişim sermayesi fonunun pasifteki özel fon hesabında ne kadar süreyle tutulması gerektiği belirtilmemiştir. 1 no'lu Kurumlar Vergisi Tebliği'nde yapılan açıklamaya göre, indirim konusu yapılacak tutarı tespit ederken, her yıl girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar ayrı ayrı dikkate alınacaktır ve önceki yıllarda ayrılan fon tutarları için tekrar indirim yapılamayacaktır, bununla beraber girişim sermayesi fonunun indirim konusu yapılabilmesi için, ilgili yılda ayrılan fon tutarının beyan edilen gelirin %10'unu, toplam fon tutarının ise öz sermayenin %20'sini aşmaması gerekmektedir. Söz konusu durum göz önünde bulundurulduğunda, öz sermayelerinde aşırı bir azalma meydana gelen şirketlerde daha önce ayrılan girişim sermayesi fonu karışıklığa neden olmaktadır. Örneğin, 2012 dönem sonu öz sermayesi 100.000 TL olan bir şirketin, ilgili yılda istisnalar düşüldükten sonraki kazancı 150.000 TL ve ilgili yılda ayırmış olduğu girişim sermayesi fonunu 15.000 TL olarak düşünelim. Söz konusu şirketin 2013 yılında dönem sonu öz sermayesi azalış göstererek 50.000 TL'ye düşerse, bir önceki yıl ayrılan fon tutarının kabul edilip edilmeyeceği karışıklık yaratan bir husustur.

Sonuç olarak, vergi mevzuatımıza yeni bir teşvik unsuru olarak giren "girişim sermayesi fonu" uygulamasının finansman sıkıntısı çeken girişimci şirketlere iyi bir finansman kaynağı olacağı, özellikle ülke ekonomisinin genişletilmesi ve KOBİ'lerin desteklenmesi açısından iyi bir vergisel teşvik olduğu açıktır. Bununla beraber, girişim sermayesi fonu müessesesinde bazı eksiklerin olduğu aşıkardır ve söz konusu eksikliklerin kısa zamanda giderilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 1 Sayılı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6322 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"
- 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6322 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" Gerekçesi
- AKALP Yakup "Girişim Sermayesi Fonuna İlişkin Dönem Sonu İşlemler" Vergi Dünyası, sayı:376, Aralık 2012
- Beyanname Düzenleme Kılavuzu 2013, Hesap Uzmanları Derneği
- ÇIRTLIK Seda, "Yatırım İndirimi, İndirimli Kurumlar Vergisi, Muhtelif Bağış ve Yardımlar ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonunun Yer Aldığı Kurumlar Vergisi Örneği" Vergi Dünyası, sayı:380, Nisan 2013

- Gelir İdaresi Başkanlığı Web Sitesi Kaynak: [<http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028>] Erişim: 01.04.2013
- KAPLAN Ersin, “*Girişim Sermayesi Fonu ve Vergilendirilmesi*”, Vergi Dünyası Dergisi, sayı 374, Ekim 2012
- KARTAL Zihni, “*Girişim Sermayesi Fonunun Dokunulmazlığı Ne Kadar?*” Vergi Dünyası Dergisi sayı:380, Nisan 2013
- NETEK Okan, “*Yeni Bir Müessese: Girişim Sermayesi Fonu*”, Vergi Dünyası, sayı:372, Ağustos 2012
- SARI Serkan, “*2012 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesinde Girişim Sermayesi Yatırım Fonları ve Ortaklıkları*”, Vergi Dünyası Dergisi, sayı:380, Nisan 2013
- Sermaye Piyasası Kurulu’nun Seri: VI, No: 15 “*Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği*”
- Sermaye Piyasası Kurulu Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları 6 – Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları
- SPK Web Sitesi
[Kaynak:<http://www.spk.gov.tr/apps/kyd/iletisim.aspx?ctype=rsyo&submenuheader=1>] Erişim Tarihi: 27.03.2013
- Türk Dil Kurumu Web Sitesi Kaynak: [www.tdk.gov.tr] Erişim Tarihi: 20.03.2013
- YATMAZ Fulya Evren, *Girişim Sermayesi Türkiye için Bölgesel Model Önerisi*, Kalkınma Bakanlığı Uzmanlık Tezi